

KORONAVIRUS.HR

O bolesti

Kako prepoznati simptome i što učiniti ako ih uočite

Definicija bolesti COVID-19 revidirana je 29. svibnja.

Osoba koja ima barem jedan od navedenih simptoma:

- kašalj
- povišenu tjelesnu temperaturu
- dispneju, nedostatak zraka
- nagli gubitak mirisa, okusa ili promjenu okusa

Dodatni, manje specifični kriteriji mogu uključivati glavobolju, zimicu, bolove u mišićima, umor, povraćanje i/ili proljev.

Epidemiološki kriteriji za određivanje zaraze su:

- bliski kontakt s oboljelim od COVID-19 14 dana prije početka simptoma
- bolesnik je unutar 14 dana prije početka simptoma bio korisnik ili zaposlenik ustanove za smještaj osjetljivih skupinama u kojoj je potvrđena transmisija COVID-19.

Pojam bliski kontakt uključuje:

- Izravan tjelesni kontakt s oboljelim od COVID-19 (npr. rukovanje)
- Nezaštićen izravan kontakt s infektivnim izlučevinama oboljelog od COVID-19 (dodirivanje korištenih maramica golom rukom ili npr. ako se bolesnik iskašlje u osobu)
- Kontakt licem u lice s COVID-19 bolesnikom na udaljenosti manjoj od dva metra u trajanju duljem od 15 minuta
- Boravak u zatvorenom prostoru (npr. učionica, soba za sastanke, čekaonica u zdravstvenoj ustanovi itd.) s COVID-19 bolesnikom u trajanju duljem od 15 minuta
- Zdravstveni radnik ili druga osoba koja pruža izravnu njegu oboljelom od COVID-19 ili laboratorijsko osoblje koje rukuje s uzorcima oboljelog bez korištenja preporučene osobne zaštitne opreme ili ukoliko je došlo do propusta u korištenju osobne zaštitne opreme
- Kontakt u zrakoplovu ili drugom prijevoznom sredstvu s bolesnikom dva mjesta ispred, iza, ili sa strane; sputnici ili osobe koje skrbe o bolesniku tijekom putovanja; osoblje koje je posluživalo u dijelu zrakoplova u kojem sjedi bolesnik (ako težina kliničke slike ili kretanje bolesnika upućuje na izloženost većeg broja putnika, bliskim kontaktima se mogu smatrati putnici cijelog odjeljka ili cijelog zrakoplova).

U slučaju da primijetite neke od simptoma, odmah nazovite svog liječnika/pedijatra ili se [javite u najbližu COVID ambulantu](#). Opišite im svoje stanje i poslušajte njihove upute.

Kod teže narušenog zdravstvenog stanja potrebno je kontaktirati hitnu medicinsku pomoć.

Najčešća pitanja i odgovori

1. Što je novi koronavirus?

Novi koronavirus koji se pojavio 2019. godine nazvan je SARS—CoV-2, otkriven je u Kini krajem 2019. Radi se o novom soju koronavirusa koji prije nije bio otkriven kod ljudi. Bolest uzrokovana tim virusom naziva se COVID-2019.

2. Odakle potječu koronavirusi?

Koronavirusi su virusi koji cirkuliraju među životinjama, no neki od njih mogu prijeći na ljude. Nakon što prijeđu sa životinje na čovjeka mogu se prenositi među ljudima. Velik broj životinja su nositelji koronavirusa. Na primjer, koronavirus bliskoistočnog respiratornog sindroma (MERS-CoV) potječe od deva dok SARS potječe od cibetke, životinje iz reda zvijeri srodnih mačkama.

3. Može li se ovaj virus usporediti sa SARS-om ili sezonskom gripom?

Novi koronavirus genetski je usko povezan s virusom SARS iz 2003. i ta dva virusa imaju slične karakteristike, iako su podaci o ovom virusu još uvijek nepotpuni. SARS se pojavio krajem 2002. godine u Kini. U razdoblju od osam mjeseci 33 države su prijavile više od 8000 slučajeva zaraze virusom SARS-a. Tada je od SARS-a umrla jedna od deset zaraženih osoba. Iako se koronavirus i virusi gripe prenose s osobe na osobu i mogu imati slične simptome, ta dva virusa su vrlo različita te se stoga i ponašaju drugačije.

4. Kako se virus prenosi? Koliko lako se on širi?

Iako virus potječe od životinja, on se sada širi s osobe na osobu (prijenos s čovjeka na čovjeka). Trenutno se procjenjuje da vrijeme inkubacije koronavirusa (vrijeme između izlaganja virusu i pojave simptoma) traje između 2 i 12 dana. Iako su ljudi najzarazniji kada imaju simptome nalik gripi, postoje naznake da neki ljudi mogu prenijeti virus, a da nemaju simptome ili prije nego se oni pojave. Potvrđi li se ovaj podatak, to će otežati rano otkrivanje zaraze koronavirusom. To nije neuobičajeno kod virusnih infekcija, kao što se vidi iz primjera ospica, ali za ovaj novi virus nema jasnih dokaza da se bolest može prenijeti prije pojave simptoma. Sustavna provedba mjera za prevenciju i kontrolu pokazala se učinkovitom u kontroli koronavirusa.

5. Koji su simptomi zaraze koronavirusom?

Koliko je poznato, virus može uzrokovati simptome slične gripi poput:

- povišene tjelesne temperature
- kašlja
- otežanog disanja
- bolova u mišićima
- umora i opće slabosti
- gubitka osjeta okusa i mirisa

U težim slučajevima javlja se teška upala pluća, sindrom akutnog otežanog disanja, sepsa i septički šok koji mogu uzrokovati smrt pacijenta. Osobe koje boluju od kroničnih bolesti podložnije su težim oboljenjima.

6. Jesu li neki ljudi pod većim rizikom od drugih?

Općenito starije osobe i osobe s kroničnim bolestima (poput povišenog tlaka, srčanih bolesti, dijabetesa, bolesti jetre i bolesti dišnih puteva) imaju veći rizik razvoja težih simptoma zaraznih bolesti.

7. Postoji li lijek za bolesti uzrokovane koronavirusom?

Ne postoji posebno liječenje za ovu bolest. Pristup liječenju pacijenata s infekcijama vezanim za koronavirus je liječenje kliničkih simptoma (npr. povišene temperature). Potporno liječenje može biti vrlo učinkovito kod zaraženih osoba.

8. Što učiniti ako sam bio u bliskom doticaju s osobom oboljelom od koronavirusa?

Javiti se epidemiologu ili liječniku. Osoba koja je tijekom zadnjih 14 dana bila u bliskom kontaktu s oboljelim od koronavirusa bit će stavljena pod aktivni zdravstveni nadzor u samoizolaciji. Ako osoba pod zdravstvenim nadzorom razvije znakove respiratorne bolesti, epidemiolog koji provodi nadzor postupit će u skladu sa sumnjom na koronavirus (dogovara se prijevoz u bolnicu radi dijagnostike i liječenja), a kontakti se stavljaju pod zdravstveni nadzor. Ako osoba po završetku zdravstvenog nadzora ne razvije simptome respiratorne bolesti, epidemiolog šalje obavijest o završetku zdravstvenog nadzora nadležnim ustanovama.

9. Koja su pravila za dezinfekciju/pranje ruku?

Pranje i dezinfekcija ruku ključni su za sprječavanje infekcije. Ruke treba prati često i temeljito sapu-

nom i vodom najmanje 20 sekundi. Kada sapun i voda nisu dostupni možete koristiti dezinficijens koji sadrži najmanje 60% alkohola. Virus ulazi u tijelo kroz oči, nos i usta. Stoga ih nemojte dirati neopranim rukama.

10. Jesu li kirurške maske učinkovita zaštita protiv koronavirusa?

Kirurške maske sprječavaju širenje infekcije s bolesnih ljudi na druge. Kirurške maske su manje učinkovite u zaštiti ljudi koji nisu zaraženi. Za uobičajeni socijalni kontakt s oboljelim dovoljna je kirurška maska i održavanje udaljenosti najmanje jedan metar od bolesnika. Zdravstvenim djelatnicima koji su u doticaju s pacijentima za koje se sumnja ili je potvrđen koronavirus, savjetuje se korištenje kirurške maske ili maske veće razine filtriranja (FFP2), a kod medicinskih zahvata gdje se stvara aerosol FFP3 maske.

11. Mogu li doći ako sam zaražena?

Trenutno ne postoje klinički dokazi koji bi sugerirali da se virus prenosi majčinim mlijekom. Infekcija se može prenijeti na dijete bliskim kontaktom, jednako kao i na bilo koga drugoga s kim ste u kontaktu. Prema onome što je dosad poznato, prednosti dojenja nadmašuju potencijalne rizike prenošenja virusa putem majčinog mlijeka ili putem bliskog kontakta s djetetom. No, to je pojedinačna odluka svake dojilje, oko koje se dodatne može konzultirati s pedijatricom, savjetnicom za dojenje ili patronažnom sestrom.

Ako želite nastaviti dojit, poduzmite mjere opreza i ograničite potencijalno širenje koronavirusa na dijete, i to:

- pranjem ruku prije nego dodirnete dijete, pumpu za izdavanje ili bočice
- izbjegavanjem kašljanja ili kihanja tijekom dojenja
- temeljitim čišćenjem pumpe za izdavanje nakon svake uporabe, prema uputama proizvođača. Razmislite možete li nekoga zamoliti da nahrani dijete vašim izdojenim mlijekom. Bez obzira dojite li ili hranite dijete adaptiranim mlijekom, obvezno stelizirajte bočice i svu ostalu opremu koju koristite. Ne dijelite pumpe za izdavanje, bočice ili dude s nekim drugim.

12. Postoji li cjepivo protiv koronavirusa?

Trenutno ne postoji cjepivo protiv koronavirusa. Zato je važno spriječiti infekciju ili njeno daljnje širenje.

13. Štiti li me ovogodišnje cjepivo protiv gripe od koronavirusa?

Virus gripe i koronavirusa su vrlo različiti i cjepivo protiv sezonske gripe ne štiti od bolesti uzrokovane koronavirusom.

14. Što s kontaktom s kućnim ljubimcima?

Nije dokazano da kućni ljubimci (npr. psi i mačke) imaju veći rizik zaraze nego ljudi. Kao mjera opće predostrožnosti, u kontaktu sa životinjama pridržavajte se osnovnih načela higijene.

15. Kako trebam postupati s odjećom koju nosim izvan kuće ili u samoizolaciji?

Svjetska zdravstvena organizacija objavila je kako još uvijek ne postoje jasni dokazi koliko koronavirus preživljava na površinama, ali preliminarne informacije govore da se na površini može zadržati od nekoliko sati do nekoliko dana. Prema podacima koje su objavili znanstvenici s američkog Harvarda, vjerojatnije je kako će virus preživjeti na čvršćim površinama nego na mekšim, poput različitih tkanina. Ipak, liječnici sugeriraju skidanje obuće nakon ulaska u zatvoreni prostor i presvlačenje u čistu odjeću.

Odjeću koju ste koristili nemojte tresti ili provjetravati. Operite je kao i inače, prema uputama s etikete.

Nakon dodirivanja korištene odjeće svakako operite ruke.

Kakva je trenutačna situacija u Hrvatskoj vezano uz bolest COVID-19 i preventivne mjere koje se poduzimaju kako bi se spriječilo njezino širenje?

U posljednja dva tjedna bilježi se blago smanjenje broja novooboljelih osoba od bolesti COVID-19, nakon povećanog broja slučajeva koji se pojavio krajem lipnja. Oboljeli su sporadični slučajevi ili njihovi obiteljski kontakti. Među oboljelima češće se bilježe osobe koje su već pod zdravstvenom mjerom samoizolacije zbog bliskog kontakta s oboljelom osobom u obitelji ili iz užeg kruga poslovnih ili privatnih osoba te osobe koje su bile na događajima s okupljanjem većeg broja ljudi kao što su svadbene svečanosti, momačke večeri ili druga slavlja. U Hrvatskoj se kao i u drugim državama svijeta provode mjere prevencije, ranog otkrivanja oboljelih i njihovog liječenja, kao i izoliranja osoba moguće izloženih zarazi kako bi se smanjilo širenje virusa u stanovništvu. Preventivne mjere temelje se na fizičkom razmaku među ljudima, pojačanoj higijeni ruku i prostora te respiratornoj higijeni uz nošenje maske za lice koja smanjuje rizik prijenosa kapljica nastalih tijekom govora, kašljanja, kihanja i slično.

Zašto je važno testiranje na SARS-CoV-2, uzročnika bolesti COVID-19?

Testiranje se provodi kako bi se potvrdila infekcija u osobe sa simptomima te kako bi se oboljela osoba čim prije izolirala od drugih i liječila. Istovremeno se identificiraju kontakti oboljele osobe sa svrhom određivanja samoizolacije onih kontakata za koje je to nužno (bliski kontakti), a sve sa svrhom što ranijeg prekida daljnjeg prijenosa infekcije, odnosno sprječavanja daljnjeg širenja virusa u populaciji.

Kada se osoba testira na SARS-CoV-2 i kakav je postupak testiranja?

U slučaju pojave simptoma akutne respiratorne bolesti koji upućuju na bolest COVID-19 (npr. povišena tjelesna temperatura, grlobolja, kašalj, poteškoće disanja, gubitak njuha ili okusa...) ili druge kliničke ili epidemiološke indikacije, uključujući propisane potrebe testiranja u sklopu djelovanja domova za starije i nemoćne i drugih ustanova koje pružaju uslugu smještaja u ustanovama socijalne skrbi te zdravstvenih ustanova radi smanjenja povećanog rizika širenja infekcije među osjetljivim skupinama, prema smjernicama Ministarstva zdravstva, uputnicu za testiranje izdaje izabrani liječnik (liječnik obiteljske medicine, pedijatar) koji i dogovara termin testiranja. U slučaju težeg oblika bolesti koji zahtijeva liječenje u bolnici, izabrani liječnik izdaje uputnicu za bolničko liječenje pacijenta. Osobe sa simptomima bolesti se osim svom liječniku obiteljske medicine mogu telefonski obratiti i COVID-19 ambulantom (ili turističkim ambulantom ako se nalaze izvan svog mjesta prebivališta).

U slučaju pojave teških simptoma bolesti koje upućuju na bolest COVID-19 i možebitno zahtijevaju bolničko liječenje, u vrijeme kada izabrani liječnik pacijenta ne radi, potrebno je otići na pregled u bolnicu (u Zagrebu Klinika za infektivne bolesti „Dr. Fran Mihaljević“) ako to zdravstveno stanje i mogućnosti dozvoljavaju, ili ako to zdravstveno stanje i mogućnosti dozvoljavaju, ili nazvati hitnu medicinsku službu na broj 194 ili 112. Ako pacijent organizira vlastiti prijevoz do bolnice, potrebno je ići vlastitim automobilom (vozi sam ako može ili ga vozi netko od osoba s kojima živi) uz korištenje zaštitne maske za lice i pacijenta i vozača i sjedenje dijagonalno od vozača.

Testiranje na zahtjev radi administrativno-pravnih (npr. put u inozemstvo i sl.) ili drugih osobnih razloga moguće je provesti uz plaćanje.

U bliskih kontakata osobe s potvrđenom bolesti COVID-19 koji nemaju nikakve znakove bolesti rutinski se ne provodi testiranje na novi koronavirus ni na početku ni tijekom karantene/samoizolacije. Radi smanjenja širenja infekcije sve bliske kontakte oboljeloga stavlja se pod zdravstveni nadzor u karanteni/samoizolaciji u trajanju od 14 dana. Testiranje na SARS-CoV-2 provodi se u slučaju pojave simptoma povezanih s bolesti COVID-19 odnosno postavljene sumnje na COVID-19, tj. kada se zadovolje klinički i/ili epidemiološki kriteriji bolesti prema indikaciji i kliničkoj procjeni nadležnog liječnika. Iznimno, na početku karantene/samoizolacije, treba testirati bliske kontakte oboljelih od bolesti COVID-19 ako su identificirani kao bliski kontakti tri ili više dana od izlaganja bolesniku i ako su u međuvre-

menu bili u bliskom kontaktu s vulnerabilnim skupinama.

Što su serološka testiranja na SARS-CoV-2 i koja je njihova uloga?

Serološko testiranje je laboratorijska pretraga kojim se utvrđuju protutijela na uzročnika određene infekcije iz uzorka krvi, u ovom slučaju protutijela na SARS-CoV-2. Njihova prisutnost pokazuje je li netko bio u kontaktu s uzročnikom bolesti, mogu pokazati ima li osoba akutnu infekciju ili je ranije bila u kontaktu s uzročnikom.

U slučaju bolesti COVID-19, uz molekularne testove koji mogu utvrditi prisutnost genetskog materijala virusa u uzorku, postoje i serološki testovi za dokazivanje protutijela na novi koronavirus u krvi. Ima raznih vrsta seroloških testova i treba poznavati njihove karakteristike kako bi se rezultati mogli ispravno tumačiti.

Za sada nemaju veliku ulogu jer se na temelju njih ne može znati je li osoba trenutno zarazna, tj. ne mogu se koristiti u svrhu otkrivanja bolesti i zaraznosti neke osobe. Također, ograničena im je korist u planiranju protuepidemijskih mjera i odlučivanju o postupanju s osobama koje su izložene infekciji, jer nalaz protutijela kod komercijalnih seroloških testova ne znači nužno da je osoba otporna (imuna) i da ne može ponovno oboljeti od bolesti COVID-19.

U istraživanju koje je Hrvatski zavod za javno zdravstvo nedavno proveo na uzorku od malo više od 1000 osoba, rezultati su pokazali da je samo oko 2 % ljudi bilo u kontaktu s virusom, no od njih samo je mali broj (0,2 % osoba koje su imale protutijela) imalo zaštitna (neutralizirajuća) protutijela.

Znači li pozitivan serološki test na SARS-CoV-2 ujedno i imunitet?

Ne. Trenutno nema dovoljno informacija koje bi pokazale jesu li osobe koje su imale i preboljele bolest COVID-19 imune, odnosno hoće li biti zaštićene od ponovne infekcije.

Netko tko ima pozitivan nalaz serološkog testiranja i dalje se treba pridržavati preventivnih mjera i koristiti zaštitnu opremu ako ju treba koristiti pri obavljanju svojih aktivnosti.

Zašto se provode globalne i sustavne mjere sprječavanja širenja bolesti COVID-19?

Problem kod bolesti COVID-19 njezina je velika zaraznost, odnosno lagan prijenos s čovjeka na čovjeka, nepostojanje specifičnog lijeka ili cjepiva te to što je velika većina stanovništva osjetljiva, tj. nema imunitet za tu bolest.

Koliko danas znamo o bolesti COVID-19 i njenom uzročniku SARS-CoV-2?

Znamo da se COVID-19 prenosi kapljičnim putem. To znači da se infekcija primarno prenosi s osobe na osobu malim kapljicama iz nosa ili usta koje se izbacuju kad oboljela osoba kašlje, kiše ili govori. Te su kapljice relativno teške, ne prenose se na veliku udaljenost i relativno brzo padaju na predmete i površine u blizini oboljelog. Druga se osoba zarazi kad udahne takve kontaminirane kapljice. To je razlog zašto se preporučuje fizički razmak od najmanje 1 metra. Kada kapljice padnu na predmete i površine kao što su npr. stolovi, kvake na vratima, rukohvati, ti predmeti postanu kontaminirani te se druge osobe mogu zaraziti dodirujući takve površine i potom dodirujući svoja usta, nos, oči. To je razlog zašto je važno redovito prati ruke sapunom i vodom ili utrljavati dezinficijense na bazi alkohola.

Razdoblje inkubacije (vrijeme od izloženosti virusu do početka simptoma) iznosi pet do šest dana, s rasponom od 1 do 14 dana.

Osobe zaražene virusom SARS-CoV-2 najzaraznije su u početku bolesti, no mogu biti zarazne i dan-dva prije pojave simptoma, što je slično zaraznosti kod gripe. Većina osoba u bliskom kontaktu s oboljelom osobom zarazi se unutar prvih pet dana od pojave simptoma u te oboljele osobe. Prijenos infekcije može se dogoditi i od osoba koje nemaju simptome bolesti, od takozvanih asimptomatskih slu-

čajeva, no potrebna su daljnja istraživanja kako bi se utvrdili razmjeri takvih prijenosa. Zaraznost se smanjuje kako protiču dani od pojave simptoma i do sada nije uspješno izoliran živi virus iz uzoraka gornjih dišnih puteva nakon drugog tjedna bolesti (iako nalaz molekularnog (PCR) testiranja može biti pozitivan). Razlog tome je što molekularna PCR metoda otkriva virusni genetski materijal što nije nužno povezano s prisutnošću živog virusa u tijelu.

Kakvu zaštitu pružaju maske za lice?

Rezultati istraživanja pokazuju da nošenje maski (platnene maske, domaće ili komercijalne izrade ili kirurške maske) ima učinkovitost na smanjenje prijenosa respiratornih infekcija za nositelje maski i to za barem jednu trećinu u odnosu na osobe koje ne nose masku za lice ili medicinsku masku, odnosno da mogu smanjiti respiratorne virusne infekcije za 33 % i usporiti širenje bolesti COVID-19 u zajednici.

Stoga se maske za lice i kirurške maske preporučuje nositi u zatvorenom prostoru jer mogu smanjiti rizik od infekcije virusom SARS-CoV-2 i drugim respiratornim virusima.

Platnene maske za lice i medicinske maske su, uvjetno rečeno, „jednosmjerna“ zaštita, što znači da prvenstveno sprječavaju širenje mikroorganizama u okoliš tijekom disanja, govora, kašlja, kada zaražena osoba nosi masku, te time smanjuju rizik za zarazu zdravih osoba u njezinoj okolini. Učinkovitost maski u zaštiti zdravog nositelja maske je manja ako masku nosi samo zdrava osoba, a oboljela osoba ne nosi.

Drugim riječima, ako zaražena osoba u zatvorenom prostoru ne nosi masku, drugi sudionici koji nose maske ne smatraju se zaštićenima, već im je rizik zaražavanja smanjen. Ako i zaražena osoba i zdrave osobe nose masku, rizik zaražavanja zdravih osoba znatno je smanjen.

No nošenje maske izvan područja zdravstvene djelatnosti, odnosno u zajednici ne znači da osoba neće trebati ići u samoizolaciju u slučaju bliskog kontakta s oboljelom osobom. Naime, nošenje maske smanjuje, ali ne eliminira rizik od infekcije. Ako i zdrave i oboljele osobe nose masku u zatvorenom prostoru u zajednici, zdrava osoba koja je cijelo vrijeme nosila masku ipak će možda morati biti podvrgnuta zdravstvenom nadzoru u karanteni/samoizolaciji, a to ovisi o okolnostima poput udaljenosti od zaražene osobe, prisutnosti simptoma kod zaražene osobe, načinu korištenja maske i vrsti maske koju koristi zaražena osoba i zdrave osobe u kontaktu te o postojanju druge vrste kontakta sa zaraženom osobom, neovisno o navedenom boravku u zatvorenoj prostoriji.

Drugim riječima, postupanje prema pojedincu može biti jednako neovisno o tome je li u prostoriji nosio masku ili nije, tj. nošenje maske neće u svim slučajevima eliminirati potrebu za zdravstvenim nadzorom i karantenom/samoizolacijom.

Zaključno, bez obzira na to što maske koje se nose u zajednici ne pružaju potpunu zaštitu, kada je nose i zdrave i oboljele osobe, može se smanjiti broj osoba koje oboljela osoba može zaraziti.

Kod nošenja maske važno je njeno pravilno korištenje, oblačenje i skidanje:

- potrebno je staviti masku na lice tako da se prekriju usta i nos te je neophodno prilagoditi masku tako da se smanji koliko je god moguće bilo koji razmak između lica i maske,
- kada je maska na licu nije poželjno dodirivati je,
- maska se skida na način da se najprije skida povez oko glave ili ušiju kako se prednja strana maske ne bi dodirnula,
- maska se treba zamijeniti čim postane vlažna,
- maska koja je za jednokratnu upotrebu ne bi se trebala ponovno koristiti,
- maske za jednokratnu upotrebu trebaju se odbaciti u otpad.

Prije stavljanja ili nakon skidanja maske preporučeno je oprati ruke vodom i sapunom ili ih dezinficirati.

Koji su simptomi bolesti COVID-19?

Najčešći simptomi su povišena tjelesna temperatura, suhi kašalj i umor. Manje česti simptomi su bolovi u mišićima i zglobovima, začepljen nos ili curenje iz nosa, glavobolja, grlobolja, upala očne spojnice (konjunktivitis), kratkoća daha, proljev i trbušne tegobe, iznenađan gubitak mirisa i okusa. Određeni simptomi poput kašlja i gubitka mirisa mogu trajati tjednima nakon što bolesnik prestane biti zarazan za okolinu.

Kada je osoba izliječena i prestaje biti zarazna za druge?

Ako oboljela osoba sa simptomima tri uzastopna dana nema simptome bolesti, a prošlo je 14 dana od pojave simptoma (14 dana od testiranja u slučaju osobe s pozitivnim laboratorijskim nalazom testiranja koja nema simptome), ona se smatra nezaraznom za druge i može se prekinuti mjera izolacije.

Oboljela osoba može izlučivati virus i više od 14 dana (zabilježen je pozitivan nalaz molekularnog testa i 60 i više dana nakon infekcije), no u blažim oblicima bolesti virus se nalazi u sluznici respiratornog trakta do osam dana nakon infekcije. U oboljelih osoba koje imaju bolesti i stanja koje oslabljuju imunološki sustav ili imaju teži oblik bolesti s dužim trajanjem simptoma bolesti, virus se može dulje vrijeme zadržati u tijelu. Do sada još nije uspješno izoliran živi virus iz uzoraka gornjih dišnih puteva nakon drugog tjedna bolesti.

U osoba starije životne dobi (u dobi od 65 godina i više) i osoba koje imaju kronične bolesti kao što su šećerna bolest, srčano-žilne bolesti, kronične plućne bolesti, stanja smanjenje imunosti, kronična bubrežna bolest, bolest COVID-19 ima češće teški oblik i teže simptome te je povećan rizik od razvoja komplikacija.

Je li se virus promijenio u odnosu na početak pandemije?

Neki noviji radovi ukazuju da je virus doživio mutacije koje ga čine lakše prenosivim, tj. zaraznijim, ali još je potrebno potvrditi i dodatno istražiti ta zapažanja. Za sada nema dokaza da te mutacije imaju utjecaja na težinu i vrstu kliničke slike kod oboljelih.

Među oboljelima u posljednjih mjesec dana možemo vidjeti blaže oblike bolesti i manje je onih koji su na respiratoru. Jednim dijelom to se može objasniti činjenicom da u posljednjih mjesec dana obolijevaju u prosjeku mlađi ljudi nego u prvih nekoliko mjeseci epidemije. Manje oboljelih na respiratoru može se dijelom objasniti promjenom kliničkih smjernica za liječenje teških oblika bolesti.

Kakvo stanje se može dogoditi najesen?

Najesen ćemo provoditi sve mjere prevencije kao sada, cilj je pokušavati držati epidemiju pod kontrolom, odnosno truditi se da nam se ne dogodi da u kratkom vremenu oboli velik broj ljudi, posebice onih koji bi trebali bolničko liječenje – time bi se cijeli bolnički sustav popunio oboljelima od bolesti COVID-19. I dalje će biti potrebno naglašavati mjere koje su usmjerene zaštiti osjetljivih skupina, kao što su pacijenti i zdravstveni djelatnici u zdravstvenom sustavu te korisnici i djelatnici domova za pružanje usluga smještaja u sustavu socijalne skrbi, posebno osobe starije životne dobi.

Hoće li uskoro biti dostupno cjepivo protiv bolesti COVID-19?

Ovu jesen i zimu sigurno nećemo imati cjepivo. Ne možemo predvidjeti kad će biti dostupno i kakve će biti osobine cjepiva.

Postoji li mogućnost zaraze u vodi, moru ili bazenu?

Prema dosadašnjim saznanjima i dokazima, prijenos novog koronavirusa prilikom uobičajenih rekreacijskih aktivnosti ili kupanjem u vodi, bazenu ili moru nije zabilježen.

Do sada nema dokaza da se može dogoditi prijenos novog koronavirusa s čovjeka na čovjeka preko vode, niti je zabilježena prisutnost virusa u moru.

Je li dobro da se najesen što veći broj ljudi cijepi protiv gripe?

Dobro je da se pred nadolazeću sezonu što više ljudi cijepi protiv gripe, bez obzira na to pripadaju li skupini koja ima povećan rizik za teški oblik gripe ili ne. Cilj je da opterećenje zdravstvenog sustava zbog hospitalizacija zbog gripe bude što manje, odnosno da se ne optereće kapaciteti zdravstvenog sustava na odjelima za respiratorne bolesti jer možemo očekivati povećano opterećenje zbog bolesti COVID-19.